

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

VI. An materia possit esse supernaturaliter sine forma.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

de potentia, explicari potest in hunc sensum: *Quidquid est in rerum natura actu existit*, in hac vniuersali comprehendit Angelicus Doctor existentiam materie, quam supra in illa vniuersali comprehenderat, non esse in rerum natura, nisi in ordine ad formam, seu vt forma actuaretur in ordine ad compositum, quibus verbis significat ordinem, quem habet materia ad formam tanquam ad aliquid, ad quod ordinatur, non tanquam ad constitutum suae existentiae. Quod probat verbis immediatè subiectis: *Vnde non habet in rerum natura inueniri sine forma*, quasi diceret, quia materia ordinatur ad formam, vt cum illa totum componat, numquam est in rerum natura nisi vnita formae. Prioris testimonij verba facilius explicantur, cum enim dicit Doctor Angelicus materiam non esse ens actu, sed potentia, non loquitur de actu potentiae logicae, seu obiectivae, cuius potentia est actus existentiae, sed de actu potentiae passivae, seu informabilis, quam rationem actus non habet potentia, quia nullum actum informantem, neque in subiecto receptum includit secundum suam entitatem.

17 Obiicies secundò: Ex duobus entibus actu existentibus non potest tertium ens per se resultare. Respondeo ex duobus entibus actu existentibus completis non posse fieri vnum tertium ens per se, bene tamen ex duobus incompletis.

18 Obiicies tertio: Materia prima nullam habet operationem, ergo neque existentiam. Probant consequentiam, ex eo quod existere sit propter operari. Si aliquid probaret argumentum non solum conuinceret materiam primam non habere existentiam propriam, sed neque alienam, quia non minus debet esse propter aliquid existere per existentiam alienam, quam per propriam: ergo si ex eo quod materia prima nullam habeat operationem, non habet propter quod existat existentia propria, neque habebit propter quod existat existentia aliena. Missum facio antecedens, & nego consequentiam. Ad confirmationem dico, esse principij actui esse propter operari, esse autem passiuum, propter pati, & materiam primam esse principium passionum propter quas, & propter totum componendum non esset illius existentia otiosa in rerum natura, etiam si non esset principium operationis.

19 Obiicies quintò: Existentia formae se communicat immediatè materiae: ergo constituit materiam existentem: ergo materia non indiget alià existentia. Retorqueo, argumento in alia materia: spiritualitas animae rationalis indistincta ab ipsa anima se communicat immediatè materiae, cui immediatè vnitur: ergo illa constituit spiritualem. Secundò materialitas formae ligni identificata cum ipsa immediatè se communicat materiae: ergo materiam constituit materiale: ergo non indiget materialitate secum identificata: ergo materia non est materialis per se ipsam. Respondeo effectum formalem existendi non posse conuenire rei per aliquid superadditum, quia existentia debet identificari cum re existenti, vt probabo in Metaphysic. Vnde etiam si materia vnatur formae existenti, non potest per illam existens constitui, quia per aliquid superadditum nihil potest habere aliquid secum identificatum. Procedere posset obiectio, facta hypothese existentiae realis distinctae ab essentia, quae facta: Respondeo existentiam superadditam formae non communicari materiae immediatè tanquam modum illius, sed tantum medià formam, & tanquam modum formae, & rem respectu materiae, sine qua subsistere valet, qui communicandi modus sufficiens non est, vt materia constituatur existens per existentiam formae, quia existentia superaddita tantum constituit existens subiectum, quod immediatè afficit tanquam modus illius. Sicut praesentia tantum constituit praesens subiectum, cui immediatè, & per se tanquam modus illius immediatè est affixa.

20 Ex his explicatu facile est illud axioma quo vulgò dicitur, materiam esse puram potentiam, & nihil actus includere. Quod doctè explicat Suarez supra n. 8. Actus dicitur dupliciter: vnus respectu potentiae physicae, sic actio dicitur actus principij actui, quod physice ad illam supponitur; passio, principij passiuum, quod physice praesupponitur ad passionem tanquam verum, & physicum principium illius. Vnio physica dicitur actus virtutis terminatiuae vnionis, quae est realis & physica praerequisita ad vnionem, & in actu secundo constituitur formaliter vnionem per vnionem. Alius actus dicitur respectu potentiae, quam logicam, metaphysicam, & obiectiuam vocamus, quae non est vera potentia, quae ad actum supponatur, neque sit illius prin-

cipium actiuum, passiuum, aut terminatiuum, sed mera non repugnantia, quam habet omne id, quod existere potest, & ex existentia Logice inferitur, arguimus enim sententia existit: ergo potest existere; quae potentia non est in ordine ad aliud, sed in ordine ad eandem entitatem, illiusque existentiam, non distinctam ab essentia. Hae potentia Logica dicitur, quia ex illa Logice, & illatiue inferitur actus, non physice: Obiectiua dicitur, quia est obiectum principij effectiui potens ab illo produci ex defectu cuius obiectivae potentiae chimera non potest produci à Deo: vocatur Metaphysica, quia si aliquo modo praescindenda est ab obiecto, debet esse metaphysice eo modo quo praescinduntur gradus identificati realiter non physice.

Materia prima dici nequit pura potentia respectu potentiae logicae, quia iam habet actum huius potentiae, videlicet existentiam propriam, vt probatum est. Dici debet pura potentia passiva, quia est primum subiectum, & primum, quod potest pati, & prima causa naturalis, quae nullam aliam supponit, neque in se formaliter passionem aliquam identificatam includit. Dicenda est similiter propter eandem rationem pura potentia terminatiua vnionis per modum subiecti informationis, quia est primum subiectum potens informari, nullum aliud supponens, quod ipsa informat, vel possit informare, & nullam virtutem informatiuam respiciens cuius ipsa sit actus; neque informationem aliquam intrinsecè identificatam habens. Pura actiua potentia dici non poterit, etiam si actiue quantitatatem, & alias passiones producat, quia ita est illarum principium actiuum, vt in eodem genere principium aliud supponat, & aliam actiuam potentiam, cuius ipsa sit effectus, & actus.

PUNCTUM VI.

An materia possit esse supernaturaliter sine forma.

1 R Edeo ad luctam cum Thomistis mihi iam facilem, qui propriam materiae existentiam recenti praelio propugnauit. Defendunt materiam primam non posse de potentia Dei absoluta esse sine forma, horum longam seriem inuenies apud Conimbr. & Rub. postea citandos. Potissimum illorum fundamentum est materiam non posse existere sine existentia, ac proinde neque sine forma per cuius existentiam ipsa existit. Tueor oppositam sententiam cum P. Suarez disput. 15. Metaphysic. sect. 9. n. 3. Conimbr. lib. 1. Physic. cap. 9. q. 6. art. 3. Rub. tit. 2. de materia quest. 5. Hurt. disp. 5. sect. 9. Arriag. disp. 2. sect. 6. & aliis quamplurimis ex antiquis quos referunt Suarez, Conimb. & Rub.

2 Ratio sententiae, quam defendendam proposui, desumenda est ex natura materiae primae, quae est entitas creata, in nullo modo dependens ab existentia formae dependentia à priori, quae dependet effectus à causa, quod sic probò. Materia non dependet à forma in genere causae efficientis, quia materia producitur per creationem, & nullum agens naturale principium esse potest effectus creati: non dependet in genere causae materialis, neque formalis, quia materia cum sit primum subiectum, nullam formam intrinsecè includens, neque materiam habet, neque formam: ergo non potest dependere à forma, tanquam à parte intrinsecè componente eo modo, quo totum dependet à suis partibus, neque materia potest dependere à forma tanquam à subiecto educationis, quia creatur, & ex nullo educitur, est enim vt dictum est primum subiectum: restat dependentia in genere causae finalis, quae non importat existentiam causae, ac proinde etiam si admittamus materiam respicere formam tanquam finem, non ideo inferitur, existere non posse formam non existentem, saepe enim non existente fine, existunt illa, quae in finem ordinantur. Rursus nequit excogitari alia dependentia, neque connexio aliqua inter materiam, & formam cum aliquo fundamento probabili, propter quam materia, diuinà intercedente potentia, existere non possit sine forma: gratis ergo negabitur, id posse contingere de potentia Dei absoluta: ergo denegandum non est. Firmius eandem conclusionem probabo Puncto seq. vbi probabo materiae primae adhuc naturaliter non repugnare existere sine forma.

3 Ne nouam ineam luctam, quin nouam aliquam victoriam ex aduersariis reportandam tentem, affirmo fore vt materialprima posset de potentia Dei absoluta existere sine

forma, etiamsi de facto modo existeret per existentiam formae. Rationem insinuaui saepe, praecipue Puncto praecedenti. Materia prima si existeret per existentiam formae, existeret per existentiam superadditam, & succederet per diuersas existentias, quas secum afferunt formae diuersae: ergo deficientibus omnibus formis, & deficientibus formarum existentis, posset Deus materiam aliquam tribuere existentiam distinctam ab illis, quas formae secum afferunt materiam, per quam posset existeret deficientibus existentis, quas illi posset formae vnica tribuere. Confirmo eandem doctrinam. Tenet communis sententia omnia accidentia materialia esse praesentia, per praesentiam quantitatis, & nihilominus adhuc in hac sententia dicimus accidentia posse separari a quantitate, & esse praesentia per modum alium, quem Deus illis distribueret distinctum a praesentia, quam haberent a quantitate, & de facto multi censent ita contingere in accidentibus Eucharisticis, existimantes esse in spatio per praesentiam materiam primam, quia ab hac quantitatem non distinguunt, vel quia illi specialiter, & non quantitati praesentiam circumscriptam tribuunt pro omnibus entitatibus, quae sunt in composito, dum illi sunt vnicae, & noui praesentiam modum recipere illarum proprium, cum absque subiecto constituantur in Eucharistia: ergo eodem modo poterit contingere in existentia materiae, si semel admittatur ab ipsa distingui, etiam dicamus de facto existeret per existentiam formae. Ex his infraclum manet primum telum, quod in nos iaciunt Thomistae, videamus an alia robustiora habeant.

4 Obiicit D. Thomas: Omne esse accidentale includit formam accidentalem: ergo omne esse substantiale includit formam substantialem: ergo implicat esse aliquod substantiale sine forma substantiali. Retorqueo argumentum in Thomistis: omnis essentia accidentalis dicit formam accidentalem: ergo omnis essentia substantialis includit formam substantialem, sed essentia materiae primae, essentia Angelus, & essentia Dei sunt essentiae substantiarum: ergo sunt essentiae formarum substantiarum: ergo materia prima, Angelus, & Deus sunt verae formae. Videant quid respondeat Thomista, si tenendus est arguendi modus, quo nos impetunt. Ego illum non admitto, & facile respondeo concedendo antecedens, & negando consequentiam. Cerne disparitatem: omne accidens essentialiter ordinatur ad subiectum respectu cuius est forma, & ita haec est legitima consequentia: est accidens; ergo est forma. Substantia vero non essentialiter ordinatur ad subiectum cuius necessario sit forma, & haec est inepta consequentia: est substantia: ergo est forma substantialis, quia inter substantias sunt aliquae, quae ordinantur ad subiectum, cuius sunt formae, & aliae plurimae, quae nullum subiectum respiciunt, neque rationem habent formae, sicuti Deus, Angelus, corpus simplex si datur & materia prima.

5 Obiicies secundum: Implicat aliquid esse in rerum natura, quin sit sub determinata specie: sed si materia existeret sine forma, non existeret sub determinata specie: ergo implicat ita existeret. Minorem probat. Materia constituitur sub hac determinata specie per formam, & ex se est indifferens, ut contrahatur ad hanc vel illam speciem: ergo si esset sine forma, esset cum hac indifferencia, & non constituta sub determinata specie. Concedo maiorem, nego minorem, & distinguo illius confirmationem. Materia est indifferens ex se ut constituitur sub hac, vel illa specie materiae, & partis materialis, & determinatur per formam, ad determinatam speciem materiae, nego: est indifferens ad componendum hoc vel illud totum, & per formam determinatur, ut componat hoc totum, potius quam illud, ut constituat hanc speciem adaequatam totius, concedo. Deinde nego consequentiam, quia non repugnat esse in rerum natura entitatem aliquam sub determinata specie entis incompleti, & indifferenter ad componendum hoc, vel illud totum, quod cum alia comparte valet componere.

6 Obiicies tertio: Non potest esse natura hominis non contracta ad aliquod indiuiduum: ergo neque materia prima non contracta ad aliquam formam. Probatur antecedens: difficilius est existeret puram potentiam sine actu, quam vnum actum sine alio; ergo difficilius est existeret materiam primam, quae est pura potentia sine actu, quam ratio hominis, quae est actu sine differencia indiuiduali, quae est alius actus. Respondeo concedendo antecedens, & negando consequentiam. Ad confirmationem dico nihil posse esse difficilius, quam existeret vnum actum sine alio secum

identificato, idem enim esse sine ipso est implicatio, quae nulla maior. Itaque nego antecedens, & distinguo illud, quod subsumitur in consequenti; videlicet, materiam primam esse puram potentiam logicam, & obiectiuam, nego; passiuam concedo, & nego consequentiam.

Inquires an casu, quo materia prima conseruaretur sine forma, conseruanda esset eodem influxu, quo nunc conseruatur, vel alio, quo suppleretur defectus formae. Influxum futurum esse diuersum tenere videntur Conimbr. art. 3. citato, eundem permanens defendit Suarez supra num. 7. In hac sententia feror, quae iuxta dicenda Puncto sequenti, ubi probabo materiam primam ex se naturaliter posse existeret sine forma, necessario tenenda est. Do tamen materiam non posse naturaliter existeret sine forma, neque separatam a forma suam exigere conseruationem, & suarum sequor. Ratio conclusionis haec est: Actio creaturae terminata ad materiam, idem principium habet, idem subiectum (si actio creaturae subiectum habet) & nullam aliam circumstantiam per se distinctam respicit, quando materia habet formam, & quando illa caret: ergo nullum est caput, ex quo assignetur distinctio inter actionem terminatam ad materiam carentem forma, vel illam habentem: respicere in utroque casu eadem circumstantias a quibus per se dependet, probatur, quia actio creaturae materiae per se non dependet a materia, neque a negatione materiae, a quibus ex vi actionis independens constituitur: ergo nihil est speciale in vno casu, quod non sit in alio, a quo actio creaturae per se physice dependeat.

Dices, creationem esse debitam, quando terminatur ad materiam informatam, & indebitam quando respicit materiam existentem sine forma. Contra: esse debitam aliquam entitatem cum his circumstantiis & indebitam sine illis, non dicit diuersitatem entitatis, quae debita, vel indebita dicitur, vel circumstantiarum, ex quibus resultat, vel non resultat debitum, eundem enim influxum, quem Deus modo exhibet ad exigentiam causae naturalis, & debitus dicitur, potest praestare nullam causam exigentem talem influxum, & indebitus dicitur, sicuti eandem pecuniarum externam largitionem, quam modo exhibeo ex iustitia, possem ex liberalitate exhibere, si mihi nulla esset iustitiae obligatio. Doctores nonnulli, qui asserunt actiones externas specificationem diuersam desumere ex diuersis motibus actuum, a quibus imperantur, consequenter dicere possunt per diuersam actionem conseruari materiam primam cum forma, & sine illa, iuxta communem sententiam asserentem materiam primam existentem sine forma non exigere propriam conseruationem, quam exigit quando est cum forma, quia quando Deus materiam conseruat sine forma caret motiuo, quod habebat ad illam conseruandam cum forma, quod erat exigentia, quam propriae conseruationis habebat materia.

PUNCTUM VII.

An materia dependeat a posteriori, a forma? an possit naturaliter existeret sine illa.

1 Quae sub praefixo titulo continentur productionem charitam exposcunt, quam apud auctores communiter fortituntur, ideo longius alius rem tractabo.

§. I.

Scopus difficultatis praefigiatur.

2 Materiam primam non posse naturaliter existeret sine forma supponunt, & non disputant, plerique Doctores ita sentiunt praeter alios plurimos Suarez, Conimbr. Rub. & Hurtadus, qui perspicuum esse affirmant, omnes locis citatis, Puncto praecedenti. Qui hanc sectantur sententiam dependentiam quandam a forma materiae tribuunt, ratione cuius naturaliter esse non possit sine forma. Doctissimis recentioribus haec dependentia a posteriori difficilis visa est, existimant enim terminis ipsis *dependentiae*, & *a posteriori*, quod sonat ab effectu, implicationem inuolui, quia nihil a suo effectu dependere potest. Arriaga supra asserit se fundamentum talis dependentiae non inuenire, nihilominus illam defendit, asseritque nos posse probabiliter eam tueri fretos communis auctoritate.

Dependen